

ΕΡΡΙΚΟΣ ΤΖΩΡΤΖ

Ο ΠΡΟΜΑΧΟΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΓΓΕΙΟΥ ΑΞΙΑΣ

ἰὰ δεκάτην φορὰν μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία διὰ τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος νὰ ἐκθέσω τὰς βλέψεις μου ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς «Ἐνιαίας Φορολογίας ἐπὶ τῆς Ἑγγείου Ἀξίας»¹.

Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ προσφέρω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ 1934, ἐν μεταφράσει, ἀπὸ τὰς ὥραιότερας καὶ σπουδαιότερας σελίδας τοῦ προμάχου τῆς εἰρνεσιτάτης αὐτῆς ιδέας, τοῦ Ἑρρίκου Τζώρτζ, τοῦ «Προφήτου τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου», τοῦ ποιητικωτάτου τούτου δημοσιογράφου καὶ δημιουργικωτάτου οἰκονομολόγου.

Τὸν Μάρτιον 1879 ἐξεδόθη τὸ περιώνυμόν του ἔργον «Πρόοδος καὶ Πενία» τὸ ὁποῖον ἀφιέρωσε :

«Εἰς Ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, βλέποντες τὰ ἐλαττώματα καὶ τὴν τάλαιπωριάν, ἅτινα προέρχονται ἐκ τῆς ἀνίσου διανομῆς τῆς εὐπορίας καὶ τῶν προνομίων, αἰσθάνονται τὸ δυνατόν ἀνωτέρας κοινωνικῆς καταστάσεως καὶ θέλουν νὰ πολεμοῦν διὰ τὴνπραγματοποίησιν αὐτῆς».

¹ Ἴδε Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος : 1925, σελίς 151, Ἡ Φυσιοκρατία ἐν Ἑλλάδι. 1926, σελίς 391, Τὰ στρατιωτικὰ σύνορα τῆς Αὐστρίας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν διδάγματα. 1927, σελίς 485, Αὐτάφκεια τῆς Ἑλλάδος. 1928, σελίς 405, Αἱ Πρόοδοι τῆς Μελισσοκομίας καὶ ἡ Ἑλλάς. 1929, σελίς 343, Τὸ Ἐλεύθερον Ἐμπόριον. 1930, σελίς 313, Αἱ Ἀγροτικαὶ Μεταρρυθμίσεις Ἀνατολικῆς καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης. 1931, σελίς 269, Ἡ φορολογία ἐπὶ τῆς Ἑγγείου Ἀξίας. 1932, σελίς 407, Ἡ Δανία, ἡ Ἑλλάς τοῦ Βορρᾶ. 1933, σελίς 467, Λονδῖνον καὶ Ἐδιμβούργον.

Τὸ ἔργον τοῦτο, μεταφράσθη εἰς τὰς κυριωτέρας γλώσσας τοῦ κόσμου¹, αἱ ἐκδόσεις αὐτοῦ ὑπερβαίνουν εἰς ἀριθμὸν ἐκτὸς τῆς Βίβλου σχεδὸν ὅλα τὰ βιβλία τοῦ κόσμου. Τὸν δὲ Ἰανουάριον 1884 συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ δευτέρου τοῦ ἔργου «Κοινωνικὰ Προβλήματα».

Τὸ τρίτον τοῦ ἔργου «Προστασία ἢ Ἐλεύθερον Ἐμπόριον;», ἐκδοθὲν τὸ 1886, ἀφιέρωσεν: «Εἰς τὴν μνήμην τῶν ἐνδόξων Γάλλων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος (τοῦ 18^{ου}) Κεσναί, Τυργῶ, Μιραμπῶ, Κοντορσέ, Δυπὼν καὶ τῶν ὀπαδῶν των, οἱ ὅποιοι εἰς τὰς νύκτας τῆς τυραννίας προέβλεπον τὰς δόξας τῆς ἀνατελλούσης ἡμέρας». Καὶ τὸ 1891 ἀπήντησαν «Αἱ συνθήκαι τῆς Ἑργασίας» εἰς τὴν περίφημον ἐγκύκλιον τοῦ Πάπα Λέοντος ΙΓ', «De regim novarum» τῆς 15 Μαΐου 1891, καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος τὸ ἔργον τοῦ «Ὁ περιπλεγμένος φιλόσοφος» ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸν Herbert Spencer ἀναιρεῖ πολλὰς ἀνακριβείας τῶν τότε καὶ μετέπειτα ἀντιπάλων του.

Ὁ δὲ θάνατός του, ὃ ἐπελθὼν τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1897 ἐπὶ τοῦ Πεδίου τῆς Μάχης, δηλαδὴ ἐν μέσῳ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος, διὰ τὴν θέσιν τοῦ Δημάρχου τῆς Νέας Ὑόρκης, διέκοψεν ὄχι μόνον τὴν ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν του προπαγάνδαν, ἀλλὰ καὶ τὸ περιληπτικὸν τοῦ σύγγραμμα «Ἡ ἐπιστήμη τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας», ὃπερ ἔμεινεν ἀτελές. Ἡ ἐπιγραφή τοῦ τάφου του φέρει τὸ ἀπόφθεγμα του, ὃπερ ἐξεπλήρωσεν: «Ἡ Ἀλήθεια, ἣν ἀπεπειράθην νὰ ἐκδέσω, δὲν θὰ ἀναγνωρισθῇ εὐκόλως. Ἐὰν τοῦτο ἦτο δυνατόν, θὰ εἶχε ἀναγνωρισθῇ ἤδη πρὸ πολλοῦ. Ἀλλὰ θὰ συναντᾶ φίλους, οἱ ὅποιοι θὰ ἐργάζονται ὑπὲρ αὐτῆς, θὰ ἀγωνίζονται ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ πέσουν ὑπὲρ αὐτῆς. Τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμις τῆς Ἀληθείας».

*
* *

¹ Τὸ 1933 ἐξεδόθη καὶ Βουλγαρικὴ μετάφρασις.

Τὸ Πρόβλημα.

(Ἐπίσπασμα ἐκ τοῦ «Πρόοδος καὶ Πενία».)

Ἐὰν ὁ Φραγκλῖνος ἢ ὁ Πρίστλαι ἠδύναντο νὰ ἰδοῦν, ἐν ὄπτασίᾳ τοῦ μέλλοντος, τὸ ἀτμόπλοιον λαμβάνον τὴν θέσιν τοῦ ἱστιοφόρου, τὸν σιδηρόδρομον λαμβάνοντα τὴν θέσιν τῆς ἀμάξης, τὴν ἀγροτικὴν μηχανὴν τὴν θέσιν τοῦ δρεπάνου, ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἀκούσουν τὸν θόρυβον τῶν μηχανῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπακούουν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐξασκοῦν μεγαλυτέραν δύναμιν ὄλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ζώων τοῦ κόσμου ὅλου ὁμοῦ· ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἰδοῦν τὰ δένδρα τοῦ δάσους μεταμορφούμενα εἰς σανίδας, εἰς θύρας, κουτιά καὶ βαρέλια, σχεδὸν ἄνευ ἀναμίξεως ἀνθρωπίνης χειρός· τὰ μεγάλα ἐργοστάσια, τὰ ὁποῖα κατασκευάζουν ὑποδήματα μὲ ὀλιγώτερον κόπον, παρ' ὅτι χρειάζεται μάλωματις διὰ νὰ βάλῃ ἓνα πάτο· τὰ ἐργοστάσια, ὅπου ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἑνὸς κοριτσιοῦ τὸ βαμβάκι γίνεται κλωστή, μὲ μεγαλυτέραν ταχύτητα παρὰ ὅπως ἑκατοντάδες θὰ ἠδύναντο νὰ τὸ γυρίσουν στὸ χέρι μὲ τὴν ῥόκα· ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἰδοῦν ἀτμοκίνητα σφυριά νὰ κατασκευάζουν γιγαντιαίας ἀγκύρας, πελωρίους ἄξονας, καὶ λεπτὰς μηχανὰς νὰ κατασκευάζουν λεπτὰ ὄρολόγια, τὸν τρυπητὴν νὰ τρυπᾷ μὲ τὰ διαμαντένια τοῦ δόντια τοὺς βράχους καὶ τὸ πετρέλαιον νὰ ἐκτοπίσῃ τὰ κανδήλια· ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἐξοικονόμησιν ἐργασίας, προερχομένην ἀπὸ τὴν βελτίωσιν τῶν ἀνταλλαγῶν καὶ τῶν συγκοινωνιῶν — πρόβατα σφαγέντα ἐν Αὐστραλίᾳ φραγωμένα νωπὰ ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ διαταγὴν διδομένην τὸ ἀπόγευμα ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίῳ τραπέζιτου ἐκτελεσμένην ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ τὴν πρωίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας. — τί θὰ ἐφραντάζοντο περὶ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν τῆς ἀνθρωπότητος;

Ἐν τῇ φαντασίᾳ των θὰ ἐνόμιζον, ὅτι αἱ νέαι αὐταὶ δυνάμεις θὰ ἀνυψώσουν τὴν κοινωνίαν ἐκ βάθους, θὰ ἀπαλλάξουν καὶ τὸν πτωχότατον ἀπὸ τὴν πιθανότητα τῆς ἐνδείας καὶ ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν φροντίδα διὰ τὸν ἐπι-

ούσιον ἄρτον, θὰ ἐφραντάζοντο, ὅτι οὗτοι οἱ λυχνόφοροι τῆς ἐπιστήμης θὰ λύσουν τὴν πατροπαράδοτον κατάραν, ἐνῶ οἱ σιδηροῖ μύες καὶ οἱ χαλύβδινοι τένοντες θὰ κάμνουν τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοτέρου τῶν ἐργατῶν ἑορτὴν, ὅπου ἐκάστη ὑψηλὴ ιδιότης καὶ εὐγενικὴ ὁρμὴ θὰ εὖρη χῶρον εὐδοκιμήσεως. Πῶς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρχη διαφθορά, κακουργία, ἀμάθεια καὶ βαρβαρότης, ὅσαι προέρχονται ἐκ τῆς πενίας καὶ τοῦ φόβου τῆς πενίας, ἐκεῖ ὅπου ἡ πενία ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται; Τοιούτου εἴδους μᾶλλον ἢ ἦττον ἀσαφῶς ἢ διαφανῶς ἦσαν αἱ ἐλπίδες, τὰ ὄνειρα, ὅσα ἐπροκάλεσαν αἱ πρόοδοι καὶ αἱ ἐφευρέσεις, αἱ ὁποῖαι ἔδωσαν τὴν θαυμασίαν ὄψιν εἰς τὸν τελευταῖον αἰῶνα.

Ἄλλὰ τῶρα ἐρχόμεθα εἰς σύγκρουσιν μὲ τὴν πραγματικότητα. Ἀπὸ πάντα τὰ μέρη τοῦ πολιτισμένου κόσμου ἔρχονται θρηνοὶ περὶ οἰκονομικῆς κρίσεως¹, περὶ ἐργατῶν καταδικασμένων εἰς ἀνεργίαν παρὰ τὴν θέλησίν των, περὶ κεφαλαίων συνωστισμένων καὶ ἀμεταχειρίστων, περὶ ἐλλείψεως κεφαλαίου τῶν ἐπαγγελματιῶν, περὶ ἐνδείας μεταξὺ τῶν ἐργατῶν.

Ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχη μία κοινὴ αἰτία, καὶ ὅτι αὕτη εἶναι ἢ ἡ ὑλικὴ Πρόοδος ἢ κάτι ποῦ συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ὑλικὴν Πρόοδον, τοῦτο φαίνεται πλέον ἢ φανερόν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα συμπεριλαμβάνομεν ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν «οἰκονομικὴ κρίσις» δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἔντασις τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα συνοδεύουσι συνήθως τὴν ὑλικὴν Πρόοδον, καὶ τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται σαφέστερα καὶ δυνατώτερα ὅταν ἡ ὑλικὴ Πρόοδος προχωρεῖ.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Πενία καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς ἐμφαίνονται εἰς τὰς κοινωνίας, μόλις φθάσουν εἰς ὠρισμένης συνθήκας ὑλικῆς Προόδου, ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ κοινωνικαὶ δυσχέρειαι, ποῦ ὑπάρχουν ὅπου δῆποτε κατωρθώθη ὠρισμένον σημεῖον Προόδου, δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοπικὰς περιστάσεις, ἀλλὰ οὕτως ἢ ἄλλως ἀπὸ τὴν ἰδίαν Πρόοδον.

¹ Τοῦτο ἐγράφη πρὸ 50ετίας!

Ὁ συνδυασμὸς οὗτος τῆς Πενίας μὲ τὴν Πρόοδον, εἶναι τὸ μεγάλο αἰνίγμα τῆς ἐποχῆς μας, εἶναι τὸ αἰνίγμα ὅπερ ἡ Σφίγξ τοῦ Πεπρωμένου θέτει εἰς τὸν Πολιτισμὸν μας, καὶ ὅπερ, ἐὰν δὲν λύεται, σημαίνει τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομολογίας νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τοῦτο, διότι αὕτη εἶναι ἡ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία ζητεῖ νὰ σχεδιάσῃ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ ὀρισμένων φαινομένων τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις καὶ νὰ συνταυτίσῃ αἰτίαν καὶ συνέπειαν, ὅπως τὸ κάμνουν αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι δι' ἄλλου εἶδους φαινόμενα. Προτείνω λοιπὸν νὰ ἀναζητήσωμεν τὸν Νόμον, ὁ ὁποῖος συνδυάζει Πενίαν μὲ Πρόοδον καὶ αὐξάνει τὴν ἔνδειαν μὲ τὴν αὐξάνουσαν εὐημερίαν.

*
* *

Ὁ Ῥόλος τοῦ Κεφαλαίου.

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ «Πρόοδος καὶ Πενία»).

Ἡ αἰτία ἡ ὁποία προκαλεῖ Πενίαν ἐν μέσῳ εὐημερίας, εἶναι δηλονότι ἡ αἰτία ἡ ὁποία καταλήγει ἀνεγνωρισμένως εἰς τὴν τάσιν τῶν μισθῶν πρὸς τὸ ἐλάχιστον. Ἡ ἀπάντησις τῆς κοινῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομολογίας εἶναι ὅτι οἱ μισθοὶ κανονίζονται ἐκ τῆς σχέσεως μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν καὶ τοῦ ποσοῦ εἰς ὃ ἀνέρχεται τὸ κεφάλαιον τὸ ἀφιερωμένον πρὸς ἐπασχόλησιν τῶν ἐργατῶν· θέλω ὅμως νὰ ἀποδείξω, ὅτι οἱ μισθοὶ ἀντὶ νὰ παίρνωται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου, παίρνονται πραγματικῶς ἀπὸ τὸ ἴδιον προῖον τῆς ἐργασίας δι' ἣν πληρώνονται. Προκειμένου περὶ τῆς πρωτογενεστέρας καταστάσεως τῆς Ἀνθρωπότητος, ἕκαστος ἄνθρωπος ἀναζητεῖ καὶ εὐρίσκει τὸ δικό του δόλωμα καὶ ψαρεύει τὸ δικό του ψάρι. Τὰ προτερήματα τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας γίνονται συντόμως φανερὰ καὶ ὁ ἕνας ἀναζητεῖ δολώματα καὶ ὁ ἄλλος ψαρεύει. Καὶ τώρα ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀναζητεῖ συντελεῖ τὸ ὄντι τόσον εἰς τὴν ἀλιείαν, ὅσον ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ψαρεύει. Καὶ ὅταν ἔχουν ἐφευρεθῆ τὰ προτερήματα τῆς λέμβου, ἀντὶ νὰ πηγαίνουν ὅλοι στὸ ψάρευμα, ἕνας μένει σπῆτι καὶ κατασκευάζει καὶ διορθώνει λέμβους· ὁ δὲ λεμβο-

ποιός οὗτος ἀσχολεῖται τῷ ὄντι μὲ τὴν ἀλιείαν, ὅσον ὁ πραγματικὸς ψαρὰς, καὶ τὰ ψάρια, τὰ ὅποια τρώγει τὸ βράδνυ, ὅταν γυρίζῃ ὁ ψαρὰς, εἶναι τόσον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας του, ὅσον καὶ τῶν ἄλλων. Καὶ οὕτως, ἐὰν ἡ διανομὴ τῆς ἐργασίας προχωρῇ καὶ ἀντὶ τὰ ἀποπειραθῇ ἕκαστος νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας του διὰ τῆς ἀπ' εὐθείας κατακτιήσεως τῆς φύσεως, ὁ ἕνας ψαρεύη, ὁ ἄλλος κυνηγᾷ, ὁ τρίτος μαζεύη φρούλους, ὁ τέταρτος δρέπῃ καρπούς, ὁ πέμπτος κατασκευάζῃ ἐργαλεῖα, ὁ ἕκτος κτίξῃ καλύβας καὶ ὁ ἕβδομος ἐτοιμάξῃ φορέματα, ἕκαστος αὐτῶν μόλις ἀνταλλάξῃ τὸ ἄμεσον προῖόν τῆς ἐργασίας του μὲ τὸ ἄμεσον προῖόν τῆς ἐργασίας ἄλλου, πραγματικῶς διαθέτει τὴν δικήν του ἐργασίαν πρὸς κατασκευὴν τῶν πραγμάτων, πὺ μεταχειρίζεται, ἱκανοποιεῖ πρᾶγματι τὰς προσωπικὰς του ἐπιθυμίας διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἰδικῶν του δυνάμεων, τοῦτ' ἔστιν ὅσα λαμβάνει πρᾶγματι τὰ κατασκευάζει.

Ἐὰν βγάξῃ ρίζας καὶ τὰς ἀνταλλάσῃ μὲ κυνήγι, πρᾶγματι εἶναι ὁ παραγωγὸς τοῦ κυνηγίου, ὡσὰν νὰ ἐπήγαγε ὁ ἴδιος στὸ κυνήγι καὶ εἶχε ἀφήσῃ τὸν κυνηγὸν νὰ βγάξῃ μόνος του τὰς ρίζας. Τὸ θέρισμα εἶναι παραγωγή. Ἐὰν παρακολουθοῦμεν τὰς θεωρίας ταύτας, ἀρκετὰ φανεράς, προκειμένου περὶ πρωτογενῶν συνθηκῶν τῆς κοινωνίας, εἰς τὰς περιπλοκάς τῆς καταστάσεως, ἦν καλοῦμεν πολιτισμένην, θὰ ἰδοῦμεν ὅτι ἐκάστοτε ἡ ἐργασία ἀνταλλάσσεται μὲ μίαν χρησιμότητα, ἡ παραγωγή προβαδίζει τῆς ἀπολαύσεως, οἱ μισθοὶ εἶναι τὰ θερίσματα, δηλαδὴ τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας καὶ ὄχι προκαταβολαὶ τοῦ κεφαλαίου, θὰ ἰδοῦμεν, ὅτι ὁ ἐργάτης πὺ λαμβάνει τὸν μισθὸν του τοῖς μετρητοῖς, ἔστω καὶ πρὶν ἀρχίσῃ νὰ ἐργάζεται, πρᾶγματι ἀντὶ τῆς αὐξήσεως, ἦν ἡ ἐργασία του ἐπέφερον εἰς τὸ γενικὸν ἀποταμίευμα τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, λαμβάνει ἐπιταγὴν διὰ τὸ γενικὸν τοῦτο ἀποταμίευμα, τὴν ὁποίαν θὰ χρησιμοποίησῃ ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν μορφήν προϊόντων, ἡ ὁποία καλύτερα θὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας του, καὶ οὔτε τὰ μετρητά, ἅτινα δὲν εἶναι παρὰ ἐπιταγὴν, οὔτε ἡ ἰδιαιτέρα

μορφή τοῦ προϊόντος, δι' οὗ θὰ ἀνταλλάξῃ τὰ μετρητά, ἀποτελοῦν προκαταβολὴν κεφαλαίου, ἀλλὰ τουναντίον ἀποτελοῦν μέρος τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἡ ἐργασία του προσέδωκεν εἰς τὸ γενικὸν Ταμεῖον.

Ἐχοντες αὐτὰ ὑπ' ὄψιν, βλέπομεν ὅτι ὁ σχεδιαστής, ποὺ εἶναι κλειστός εἰς ὀμιχλῶδες δωμάτιον παρὰ τὸν Τάμεσιν καὶ σχεδιάζει πελωρίαν μηχανὴν ἀτμοπλοίου, πράγματι ἀφιερώνει τὴν ἐργασίαν του εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ κρέατος, ὡσὰν νὰ ἐθέριζε τὸ σιτάρι εἰς τὴν Καλιφορνίαν ἢ νὰ ἐκυνηγοῦσε βουβάλους εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Λαπλάτα· ὅτι κατασκευάζει πράγματι τὰ φορέματά του, ὡσὰν νὰ ἐκούρειεν ὁ ἴδιος τὰ πρόβατα εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἢ νὰ ὑφαίνε τὰ πανιά εἰς τὸ Μάντσεστερ, καὶ ὅτι κατασκευάζει ὁ ἴδιος τὸν οἶνον ποὺ πίνει στὸ τραπέζι του, ὡσὰν νὰ ἔδρεπεν ὁ ἴδιος σταφύλια εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ρήνου. Ὁ ἐργάτης ποὺ χιλίας πήχεις ὑπὸ τὴν γῆν ἐξορύσσει τὸν ἄργυρον πράγματι — διὰ μέσου πολλῶν ἀνταλλαγῶν — θερίζει σιτάρι εἰς πεδιάδας ἀπεχούσας 2000 πήχεις παραπάνω ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς γῆς· κυνηγᾷ φαλαίνας εἰς τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας· δρέπει καπνόφυλλα εἰς τὴν Βιργινίαν· συλλέγει καφεδορόγες εἰς τὸ Χοντοῦρα· κόπτει ζαχαροκάλαμο εἰς τὸ Χαβαί· κουρεύει μαλλὶ εἰς τὴν Γεωργίαν ἢ ὑφαίνει πανιά εἰς τὸ Μάντσεστερ· σκαλίζει κοῦκλες διὰ τὰ παιδιὰ του εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Χάρτς· καὶ δρέπει εἰς τοὺς ἡλιόλουστους κήπους τῆς Καλιφορνίας τὰ πορτοκάλια τὰ ὁποῖα φέρνει εἰς τὴν ἄρρωστην γυναῖκα του. Ὁ Μισθός, τὸν ὁποῖον παίρνει τὸ Σάββατον, ὅταν βγαίῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ φρέατος, τί ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ ἀπόδειξις δι' ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι αὐτὸς ἔκαμεν αὐτὰ τὰ πράγματα, ἡ πρώτη ἀνταλλαγὴ εἰς τὴν μεγάλην σειρὰν ποὺ μετατρέπει τὴν ἐργασίαν του εἰς τὰ πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἔχει ἐργασθῆ. Μισθός εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομολογίαν εἶναι πᾶν ἔσοδον οἰασδήποτε ἐργασίας. Τρεῖς εἶναι οἱ παράγοντες τῆς παραγωγῆς: Τὸ Ἔδαφος, ἡ Ἐργασία καὶ τὸ Κεφάλαιον· τὸ δὲ μέρος τοῦ προϊόντος, ποὺ ἀνήκει εἰς τὸν δεύτερον παράγοντα ὀνομάζεται «Μισθός».

Κεφάλαιον δὲ ὀνομάζεται ἐκεῖνο τὸ μέρος τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, πὺ ἀφιερώνεται εἰς τὴν παραγωγὴν νέων ἀγαθῶν. Ἐὰν ἐνθυμούμεθα, ὅτι ὁ ὄρος «Κεφάλαιον» χρησιμεύει πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὸ Ἔδαφος καὶ τὴν Ἐργασίαν, θὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι οὐδὲν συμπεριλαμβανόμενον εἰς ἓνα τῶν ὄρων τούτων δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς Κεφάλαιον.

Ὁ ὄρος «Ἔδαφος» ἀναγκαστικῶς συμπεριλαμβάνει ὄχι τόσον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ συνολικὸν ὕλικόν ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου, διότι μόνον ἔχων ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὸ ἔδαφος, ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὴν φύσιν καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιῆ. Ὁ ὄρος «Ἔδαφος» συμπεριλαμβάνει πάντα τὰ φυσικὰ ὕλικά, πάσας τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ ἰδιότητας καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ καταταχθῆ ὡς Κεφάλαιον τίποτε, πὺ προσφέρεται ὑπὸ τῆς Φύσεως. Καρποφόρος ἀγρός, πλουσία φλῆψ χρυσοῦ, πτῶσις ὕδατος δύναται νὰ προσφέρουν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τὰ ἴδια ἀγαθὰ πὺ προσφέρει ἡ ἰδιοκτησία κεφαλαίου, ἀλλὰ ἐὰν ὀνομάζωμεν τοιαῦτα πράγματα «Κεφάλαιον», σταματῶμεν πάσαν διάκρισιν μεταξὺ Ἐδάφους καὶ Κεφαλαίου καὶ ἐφόσον συσχετίζωμεν τὸν ἓνα πρὸς τὸν ἄλλον, οἱ ὄροι χάνουν τὴν σημασίαν των. Ὁ δὲ ὄρος «Ἐργασία» συμπεριλαμβάνει, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν καὶ συνεπῶς οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις, εἴτε φυσική, εἴτε ἐπίκτητος, δύναται νὰ καταταχθῆ εἰς τὸ Κεφάλαιον.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀποκλείωμεν ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τοῦ Κεφαλαίου πᾶν, ὅπερ δύναται νὰ συμπεριληφθῆ εἰς τὸ Ἔδαφος ἢ τὴν Ἐργασίαν. Καὶ οὕτως ἀπομένουν πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι οὔτε Ἔδαφος, οὔτε Ἐργασία, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο παραγῶγων τούτων τῆς παραγωγῆς. Ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς περιουσίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος περιμένει ὅτι θὰ τοῦ φέρῃ εἰσόδημα, ὀνομάζεται «τὸ Κεφάλαιόν του». Ὅσακις ὁ ἐργάτης εἶναι ὁ ἰδικός του ἐργοδότης καὶ λαμβάνει ἀπ' εὐθείας τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας του ὡς πρόσοδόν του εἶναι φανερόν ὅτι ὁ μισθός του δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου, ἀλλὰ προκύ-

πει ἀπ' εὐθείας ὡς ἀποτέλεσμα τῆς Ἔργασίας. Ἐὰν ἀφιερῶν τὴν ἐργασίαν μου εἰς τὴν συλλογὴν αὐγῶν ἢ καρπῶν, τὰ αὐτὰ καὶ οἱ καρποὶ εἶναι ὁ μισθός μου. Βεβαίως οὐδεὶς θὰ διατείνεται, ὅτι εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ μισθὸς προέρχεται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου. Ἡ ἐὰν μετατρέπω ἓνα κομμάτι δέρματος εἰς ζεῦγος ὑποδημάτων, τὰ ὑποδήματα εἶναι ὁ Μισθός μου. Βεβαίως δὲν προέρχονται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου, οὔτε ἐμοῦ, οὔτε ἄλλου τινος, ἀλλὰ χρεωστοῦν τὴν ὑπαρξίν των εἰς τὴν Ἔργασίαν, τῆς ὁποίας γίνονται Μισθός, καὶ διὰ τῆς παραγωγῆς τῶν ὑποδημάτων τὸ Κεφάλαιον δὲν ὑπέστη οὐδεμίαν μείωσιν, οὔτε κἂν περαστικῶς. Τὸ Κεφάλαιόν μου, πρὶν ἀρχίσω τὴν Ἔργασίαν, ἦτο δέρμα, καρφιά, κλωστή κ.τ.λ. καὶ ἐφόσον προχωρεῖ ἡ ἐργασία μου εἰς ἔτοιμα ὑποδήματα, ἔχω ὅλον τὸ Κεφάλαιόν μου μὲ ἐπὶ πλέον τὴν διαφορὰν ἀξίας πού ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ὑλικῶν καὶ τῶν ὑποδημάτων.

Τὸ προσεχὲς βῆμα ἀπὸ τὴν ἀπλότητα πρὸς τὴν περιπλοκὴν εἶναι, ὅταν ὁ Μισθὸς πληρώνεται εἰς ἄλλο εἶδος, ὡς ἀντίτιμον τῆς ἀξίας τῆς Ἔργασίας του. Οὕτω, παραδείγματος χάριν, εἰς τὰ ἀμερικανικὰ πλοῖα τῶν φαλαινοκυνηγῶν ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ μοιράζεται ἡ θήρα καθ' ὄρισμένην ἀναλογία μεταξὺ τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος. Λοιπόν, ὅταν τὸ πλοῖον ἐπιστρέφῃ εἰς τὸν λιμένα του, ἐν τῷ κοίφῳ του φέρει ὅλους τοὺς Μισθοὺς τοῦ πληρώματος, καὶ τὰ κέρδη τοῦ ἰδιοκτῆτου καὶ τὸ ἀντίτιμον ὅλων τῶν ἐξόδων, πού προκατεβλήθησαν κατὰ τὸ ταξίδιον. Ὑπάρχει καθαρωτέρα ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Μισθός — τὸ ἔλαιον καὶ τὰ ὄστᾶ τῆς φαλαίνης, πού ἐπῆρε τὸ πλήρωμα—δὲν προέρχονται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου, ἀλλὰ εἶναι μέρος τοῦ προϊόντος τῆς Ἔργασίας του; Μήπως ἀλλάζει τι, ἐὰν ἀντὶ νὰ μοιρασθοῦν τὸ ἔλαιον καὶ τὰ ὄστᾶ, ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς ἢ μερὶς ἐκάστου ναύτου καὶ πληρώνεται τοῖς μετρητοῖς. Τὸ χρῆμα δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἀντίτιμον τοῦ πραγματικοῦ Μισθοῦ, τῶν ὄστων καὶ τοῦ ἐλαίου. Τὴν στιγμὴν, ὅπου ὁ ἰδιοκτῆτης ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ Κεφάλαιόν του χρήματα διὰ νὰ πληρῶσῃ τοὺς ναύτας, προσθέτει εἰς τὸ Κεφάλαιον τὰ ὄστᾶ καὶ τὸ ἔλαιον. Πάντοτε ἡ παραγωγή εἶναι ἡ μήτηρ τοῦ Μισθοῦ.

Ἄνευ παραγωγῆς δὲν δύναται νὰ υφίσταται Μισθός. Ἡ πληρωμὴ Μισθοῦ πάντοτε προϋποθέτει τὴν ἀπόδοσιν Ἔργασίας. Ἄφοῦ ὁ ἐργάτης δὲν δύναται νὰ λάβῃ Μισθόν, εἰὰν δὲν ἐκτελῇ Ἔργασίαν, εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς ἰδίας συνθήκας τοῦ καταθέτου, ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ τραβήξῃ ἀπὸ τὴν τράπεζαν, εἰὰν δὲν ἔχη καταθέσῃ. Ὁ Μισθός του δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου τοῦ ἐργοδότη του, ὅπως αἱ ἐπιταγαὶ τῆς Τραπεζῆς δὲν προέρχονται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου τῆς Τραπεζῆς. Καὶ ὅπως εἰς τὸν ἐργάτην δὲν ἐπιστρέφεται ὁ Μισθός εἰς τὸ ἴδιον εἶδος τοῦ προϊόντος τῆς Ἔργασίας του, οὔτε εἰς τὸν καταθέτην ἐπιστρέφονται τὰ ἴδια νομίσματα, ἀλλὰ τὸ ἰσότημον αὐτῶν.

Ἐὰν εἰς ὥρισμένας περιστάσεις ὑπάρχῃ ἀνάγκη Κεφαλαίου, τοῦτο δὲν εἶναι διὰ νὰ προκαταβληθοῦν Μισθοί, ἀλλὰ δι' ἀποταμίευσιν. Ὅτι τὸ Κεφάλαιον δύναται νὰ περιορίσῃ τὴν μορφήν τῆς φιλοπονίας εἶναι φανερόν. Ἡ ἔλλειψις ἐργαλείων περιορίζει σημαντικῶς τὴν ἀπόδοσιν τῆς φιλοπονίας. Ἐὰν ὁ χωρικός ἀναγκάζεται νὰ μεταχειρισθῇ τὸ πτυάριον, διότι δὲν ἔχει ἀρκετὸν κεφάλαιον δι' ἕν ἄροτρον, τὸ δρέπανον ἀντὶ τῆς γεωργικῆς μηχανῆς, εἰὰν ὁ σιδηρουργὸς ἀναγκάζεται νὰ κόπῃ τὸ σίδηρον μὲ τὴν λίμαν, ἢ ἀπόδοσις δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι οὔτε τὸ δέκατον ἀπὸ ὅτι εἶναι, ὅταν βοηθῆται ἀπὸ τὸ Κεφάλαιον. Οὔτε θὰ ἠδύνατο νὰ προχωρῇ ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας πέραν τῶν πλέον ἀναντιλήπτων ἀρχῶν, οὔτε αἱ ἀνταλλαγαί, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν δυνατὴν τὴν διανομὴν τῆς Ἔργασίας, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθοῦν πέραν τοῦ κύκλου τῶν ἐγγυτέρων γειτόνων, εἰὰν δὲν ἀποταμιεύετο διαρκῶς μέρος τῆς παραγωγῆς.

Ὡς εἶδαμεν, εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Κεφαλαίου περιλαμβάνεται ὁ πλοῦτος, οὗτινος δυνάμεθα νὰ κάμνωμεν χρῆσιν πρὸς παραγωγὴν νέου πλούτου, πρὸς διάκρισιν τοῦ πλούτου τοῦ προοριζομένου ἀμέσως πρὸς ἱκανοποίησιν ἐπιθυμιῶν καὶ ὅν, νομίζω, δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ὡς «ἀνταλλακτικὸν ἀγαθόν».

Ἄρα τὸ Κεφάλαιον ἐπαυξάνει τὴν δύναμιν τῆς Ἔργασίας πρὸς παραγωγὴν πλούτου:

1) Βοηθοῦν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς κατ' ἀποτελεσματικώτερον τρόπον, ὡς ἡ ἀνασκαφὴ τῆς γῆς διὰ πτυαρίου ἀντὶ διὰ τῆς χειρός, ἢ ἡ κίνησις πλοίων δι' ἀτμοῦ ἀντὶ κωπηλασίας.

2) Ὑποβοηθοῦν, ὅταν κατὰ τὴν ἐργασίαν ἐπωφελεῖται τις τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, εἰς τὴν καλλιέργειαν σίτου διὰ σπορᾶς αὐτοῦ, ἢ ζώων διὰ θρέψεως.

3) Καθιστῶν δυνατὸν τὸν καταμερισμὸν τῆς Ἔργασίας καὶ οὕτω, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀξάνον τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου ὡς παράγοντος πλούτου, ἐκμεταλλευσμένου πλήρως τῆς ειδικότητος ἑνὸς ἐκάστου, καθιστᾶ δυνατὸν νὰ ἐπωφεληθῇ τις τῶν παρουσιαζομένων φυσικῶν πλεονεκτημάτων (ἔδαφος, κλίμα, τοποθεσία κτλ.)

Οὕτω δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ κάθε εἶδος πλούτου, σύμφωνα πρὸς τὴν εὐνοίαν τῆς φύσεως πρὸς παραγωγὴν νέου πλούτου.

Τὸ Κεφάλαιον δὲν μᾶς προμηθεύει τὸ ὑλικὸν τὸ ὑπὸ τῆς Ἔργασίας εἰς πλοῦτον μεταβαλλόμενον, ὡς ἐσφαλμένως διδάσκεται. Τὸ ὑλικὸν τοῦτο μᾶς τὸ προμηθεύει ἡ φύσις. Τοιοῦτον ὑλικὸν μερικῶς κατειργασμένον καὶ συνεχῶς ἀνηλλαγμένον ἀποτελεῖ Κεφάλαιον.

* *

Ἡ αἰτία τοῦ περιορισμοῦ τοῦ Μισθοῦ.

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ «Ἐγκλημα τῆς Πενίας».)

Τότε λοιπὸν διατὶ οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται διὰ τόσον χαμηλὸν μισθόν; Διότι ἐὰν ἤθελον ἀπαιτήσῃ μεγαλύτερον μισθόν, θὰ παρουσιάζετο πλῆθος ἀνέργων ἐτοιμῶν νὰ καταλάβουν τὰς θέσεις των. Διατὶ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποὺ δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ εὔρουν «δουλειά»; Ἐὰν δὲν εὗρισκουν ἐργοδότην, διατὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀσχολοῦνται μόνοι των; Ἀπλῶς διότι εἶναι ἀποκλεισμένοι ἀπὸ τὸ στοιχεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἀνθρωπίνη Ἔργασία δύναται μόνον νὰ ἐξασκηθῇ, ἀπὸ τὸ Ἔδαφος· οἱ ἄνθρωποι εἶναι καταδικασμένοι νὰ συναγωνίζωνται μεταξύ των διὰ τὸν Μισθὸν

ένος ἐργοδότη, διότι ἔχουν στερηθῆ τῶν φυσικῶν εὐκαιριῶν νὰ ἀσχολοῦνται μόνοι των.

(Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν «Συνθηκῶν Ἑργασίας».)

Τὸ φυσικὸν δίκαιον τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ ζητῇ ἀσχόλησιν ἢ Μισθὸν ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον, ἀλλὰ νὰ ἀσχολῆται μόνος του, — νὰ ἐξασκῇ τὴν Ἑργασίαν του εἰς τὴν ἀπέραντον καὶ ἀνεξάντλητον ἀποθήκην, ἣν ὁ Δημιουργὸς ἐπρομήθευσε δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἐὰν ἀνοίγετο ἡ ἀποθήκη αὕτη, ὅπως θέλομεν ἡμεῖς νὰ τὴν ἀνοίξωμεν μὲ τὴν Ἐνιαίαν Φορολογίαν ἐπὶ τῆς Ἑγγείου Ἀξίας, ἡ φυσικὴ Ζήτησις δι' Ἑργασίαν θὰ κρατοῦσε τὸ βῆμα μὲ τὴν Προσφορὰν, ὁ ἄνθρωπος ποὺ πωλεῖ ἔργασίαν καὶ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀγοράζει ἔργασίαν θὰ συνηλλάσσοντο ἐλευθέρως πρὸς ἀμοιβαῖον ὄφελος, καὶ ὅλαι αἱ αἰτίαι δι' ἐριδας μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδότη θὰ ἐξέλειπον. Διότι οὐδεὶς θὰ ἠθέλε νὰ ἐργάζεται διὰ ἄλλον μὲ ὀλιγότερον Μισθὸν τοῦ ποσοῦ, ποὺ δύναται νὰ κερδίσῃ ἐργαζόμενος διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ οὕτως οἱ Μισθοὶ θὰ ἀνέβαιναν φυσικῶς εἰς τὴν πλήρη ἀξίαν των, καὶ αἱ σχέσεις τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ ἐργοδότη θὰ ἐκανονίζοντο δι' ἀμοιβαίου συμφέροντος καὶ ἀμοιβαίας εὐχαριστίας.

(Ἐκ τοῦ «Ἐγκλημα τῆς Πενίας».)

Ἐχω τὴν γνώμην, ὅτι εἰς μίαν ἀληθινὰ χριστιανικὴν κοινωνίαν, εἰς μίαν κοινωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὄχι μὲ λόγια ἀλλὰ μὲ ἔργα τιμῶνται τὰ δόγματα τοῦ Χριστοῦ, κανεὶς δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκην νὰ μεριμνᾷ διὰ τὰς ἱκανοποιήσεις τῶν φυσικῶν του ἀναγκῶν περισσότερον ἀπὸ «τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ». Ὑπάρχον στὸν κόσμον ἀρκετὰ ἀγαθὰ πρὸς διανομήν. Στὴν τρελλὴν πάλην, ποὺ καταβάλλομεν, τὸ ὀλέθριον εἶναι ὅτι βυθιζόμεθα στὸν βόρβορον. Πατοῦμεν στὸν βόρβορον ἐν ὄσφ ἀλληλοξεσχίζόμεθα καὶ καταστρέφει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

(Ἐκ τῶν «Συνθηκῶν τῆς Ἑργασίας».)

Μᾶς φαίνεται, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης¹ ἀπομακρύνεται

¹ Ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Πάπαν Λέοντα ΙΓ'.

ἀπὸ τὴν ἀγαθὴν ἔννοιαν, ὅταν διαδίδετε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς υἱὸς ξυλουργοῦ καὶ ἐργαζόμενος ὁ ἴδιος ὡς ξυλουργὸς ἤθελε ἀπλῶς νὰ δείξῃ, ὅτι «δὲν εἶναι καμμία ἐντροπὴ νὰ ζητῆ κανεὶς νὰ κερδίξῃ τὸ ψωμί του ἐργαζόμενος». Λέγων τις τοῦτο εἶναι σχεδὸν ὡσαν νὰ ἔλεγε, ὅτι ὁ Χριστὸς μὴ ληστεύσας τὸν λαόν, ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι καμμία ἐντροπὴ νὰ εἶναι κανεὶς τίμος. Ἐὰν παρατηρήσετε πόσον ὀρθὴ εἶναι ἡ κατάταξις τῶν ἀνθρώπων εἰς τρεῖς κατηγορίας· δηλαδὴ τοὺς ἐργαζομένους, τοὺς ἐπαίτας καὶ τοὺς κλέπτας, θὰ ἴδητε, ὅτι ἦτο ἀδύνατον ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν διαμονὴν του ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ ἦτο ἄλλο τι ἢ ἐργαζόμενος. Ἐλθὼν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν Νόμον, ἔπρεπε καὶ διὰ τῶν πράξεων καὶ διὰ τῶν λόγων του νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ περὶ Ἐργασίας.

Προσέξατε πόσον ὠραία καὶ συνολικὰ μᾶς ἀπεικονίζει αὐτὸν τὸν Νόμον ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ :

Στὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ἄρχισε τὴν ζωὴν του, ὅπως ὅλοι μας προόρισται νὰ τὴν ἀρχίζωμεν. Δηλαδὴ μὲ ἀγάπην ἐδέχετο τὴν πλήρωσιν τοῦ φυσικοῦ νόμου, τῆς διατροφῆς μιᾶς γενεᾶς ἀπὸ τὴν Ἐργασίαν τὴν καταβαλλομένην ἀπὸ τὴν προηγουμένην. Ἐνηλικιωθεὶς ἐκέρδιζε μὲ μίαν ταπεινὴν Ἐργασίαν μόνος του τὸ ψωμί του, ὅπως οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ τὸ κερδίζουν.

Ἀργότερον ἀναλαμβάνει Ἐργασίαν εὐγενεστέραν. Συντηρεῖται διδάσκων ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀληθείας καὶ δεχόμενος ὡς ὑλικὴν ἀμοιβὴν πᾶν ὅτι εὐγνώμονες ἀκροαταὶ του προσέφερον. Δὲν ἤρνεϊτο δὲ οὔτε τὸ πολῦτιμον μύρον, μὲ τὸ ὁποῖον ἡ Μαρία ἐμύρωνε τοὺς πόδας του. Ἐπίσης, ὅταν ἐξέλεξε τοὺς μαθητάς του, δὲν ἐπῆγε νὰ τοὺς ζητήσῃ μεταξὺ τῶν ἀγροῖδιοκτῆτων ἢ ἄλλων προνομιούχων, πού ἔζων ἀπὸ τῆς Ἐργασίας τῶν ἄλλων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν κοινῶν ἐργατῶν. Καὶ ὅταν τοὺς ἀπέστειλε νὰ διακηρύξουν τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀλήθειαν, τοὺς συνέστησε νὰ δέχωνται ὅ,τι μὲ ἀγάπην τοὺς προσφέρεται

διὰ τὴν διδασκαλίαν των, ὅμως χωρὶς βεβαίως νὰ θησαυρίζουν ἢ νὰ ὑπομένουν οἰανδήποτε ταπεινώσιν.

Προσέθεσε δὲ εἰς τὸν λόγον του, ὅτι ὁ ἐργάτης εἶναι ἄξιος τοῦ μισθοῦ του.

Ὅπερ σημαίνει, ὅτι κάθε Ἔργασία δὲν πρέπει ἀπαρατήτως νὰ εἶναι χειρονακτική. Πᾶς ὅστις συντελεῖ εἰς τὴν διατήρησιν ἢ ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς δι' ὑλικῆς, διανοητικῆς, ἠθικῆς ἢ πνευματικῆς δυνάμεως εἶναι καὶ αὐτὸς ἐργάτης.

(Ἐκ τοῦ ἔργου «Προστασία ἢ Ἐλεύθερον Ἐμπόριον;»)

Δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῆ, ὅτι ὁ ἐρευνητής, ὁ φιλόσοφος, ὁ διδάσκαλος, ὁ καλλιτέχνης, ὁ ποιητής καὶ ὁ ἱερεὺς καίτοι δὲν ἀσχολοῦνται ἀμέσως μὲ τὴν παραγωγὴν πλούτου, ὄχι μόνον συντελοῦν εἰς τὴν παραγωγὴν μέσων ἱκανοποιήσεως ἀναγκῶν, δηλαδὴ τοῦ πλούτου, ἀλλὰ καὶ ὅτι εἰς αὐτοὺς ὀφείλεται, διὰ τῆς διαδόσεως τῶν γνώσεων καὶ ἀληθειῶν των, ἢ ἐνδυνάμωσις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ ἢ ἐξύψωσις τῆς ἠθικῆς, αἵτινες τὰ μέγιστα συντελοῦν εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἱκανότητος πρὸς παραγωγὴν πλούτου. Διότι «οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος». Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μηχανή, ἢ ὁποία θὰ ἀποδώσῃ τόσην ἔργασίαν, ὅσην καύσιμον ὑλὴν θὰ λάβῃ.

Στὸ τράβηγμα τοῦ βαρούλκου ἢ τοῦ σχοινοῦ ἓνα καλὸ τραγοῦδι ἀξίζει τόσον ὅσον ἂν προσετίθετο ἀκόμη ἓνας ἀνθρώπινος μῦς. Καὶ μιὰ «Μαρσελιέζα» ἢ ἓνας «Θούριος» ἀντιστοιχεῖ πρὸς λόγχα. Ἐνα ἐγκάρδιο γέλιο, μιὰ εὐγενικὴ σκέψις, μιὰ ἔκφρασις περὶ ἁρμονίας ἢμποροῦν νὰ προσθέσουν πραγματικὴν ἀξίαν εἰς τὴν ἀγοραστικὴν ἱκανότητα ἑνὸς ἀντικειμένου. Πᾶς ὅστις δι' οἰασδήποτε πνευματικῆς ἢ σωματικῆς ἐνεργείας προσθέτει κάτι εἰς τὸ σύνολον τοῦ πλούτου, εἴτε αὐξάνων τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις, εἴτε συντελῶν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, εἶναι καὶ οὗτος παραγωγικὸς ἐργάτης (ἐργατικὸς παράγων) καὶ ἄξιος ἑνὸς τιμίου Μισθοῦ. Τουναντίον πᾶς ὁ μὴ συντελῶν διὰ πράξεως τινὸς εἰς τὸ νὰ καταστῇ ἢ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ πλουσιώτερα, σοφωτέρα, εὐτυχεστέρα ἢ εὐγενεστέρα, καὶ ὁ ὁποῖος ζῇ

εἰς βάρος τῶν ἄλλων, δεόν νά καταταχθῇ κατὰ τὴν ἀνωτέρω διαίρεσιν εἰς τοὺς ἐπαίτας ἢ εἰς τοὺς κλέπτας, ἀνεξαρτήτως τοῦ μεγάλου ὀνόματος, τὸ ὁποῖον τυχὸν ἠμπορεῖ νά φέρῃ καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν θυσιμαμάτων, ἅτινα καίουν εἰς αὐτὸν οἱ ἱερεῖς τοῦ Μαιμωνᾶ.

Τὸ Κεφάλαιον δὲν δύναται νά ἐκτελέσῃ τίποτε μόνον του. Τοῦτο εἶναι πάντοτε βοηθητικὸς καὶ οὐδέποτε ἀρχικὸς παράγων. Ὁ κινητήριος παράγων εἶναι πάντοτε ἡ Ἔργασία. Ὅπερ σημαίνει, ὅτι πρὸς παραγωγὴν πλοῦτου ἡ Ἔργασία κάμνει πάντοτε χρῆσιν τοῦ Κεφαλαίου.

Τοῦτο δὲν ἰσχύει μόνον, ὅταν διὰ τοῦ ὄρου «Κεφάλαιον» θέλωμεν νά ὑπονοήσωμεν τὸ Κεφάλαιον ὡς ἀντικείμενον, ἀλλὰ καὶ ὅταν προσωποποιῶντες τὸ Κεφάλαιον ἐννοοῦμεν τὸν κατέχοντα τὸ κεφάλαιον ἄνθρωπον. Ὁ κεφαλαιοῦχος, ὑπὸ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως, δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀπλῶς διαθέτει πλοῦτον, ἔχει εἰς χεῖρας του τὴν ἐξουσίαν τοῦ νά ὑποβοηθήσῃ τὴν Ἔργασίαν πρὸς παραγωγὴν πλοῦτου. Μόνος του ὁ κεφαλαιοῦχος δὲν δύναται νά κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς τῆς ἐξουσίας. Μόνον ὁ ἐργαζόμενος δύναται νά κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς τῆς ιδιότητος τοῦ Κεφαλαίου. Ὁ κεφαλαιοῦχος ἢ πρέπει νά ἐργασθῇ ὁ ἴδιος πρὸς καρποφόρησιν τοῦ Κεφαλαίου του ἢ πρέπει νά τὸ δώσῃ εἰς τὴν διάθεσιν ἑνὸς ἐργαζομένου.

* *

Ἡ ἀναίρεσις τῆς Θεωρίας τοῦ Μάλθου.

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ «Πρόοδος καὶ Πενία.»)

Ἡ κοινὴ θεωρία περὶ τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἐλλείψεως Μισθοῦ δι' ὅλους τοὺς δυναμένους νά ἐργασθῶσιν εὐρίσκει τὸ στερεώτερον στήριγμα εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Μάλθου, ὅτι *δηθεν ὁ πληθυσμὸς τείνει φυσικῶς νά αὐξάνεται ταχύτερον τῶν μέσων διατηρήσεως.* Τόσον βαθέως ριζώνεται καὶ τόσον συνδυάζεται μετὰ τὰς σκέψεις τῶν σημερινῶν οικονομολόγων ἢ ἀντίληψις ὅτι ἡ αὐξήσις τοῦ Πληθυσμοῦ τείνει νά ὑποβιβάξῃ τοὺς Μισθοὺς

καὶ προκαλεῖ τὴν Πενίαν, τόσον καλὰ συμφωνεῖ μὲ πολλὰς κοινὰς ἀντιλήψεις καὶ τόσον εὐκόλα ἐφαρμόζεται εἰς διάφορους περιστάσεις, ὥστε ἐσκέφθη ἀναγκαῖον, νὰ ἀποδείξω τὰ τρωτὰ τῶν συλλογισμῶν τῆς. Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Μάλθου, ἡ Πενία, ἡ Ἴνδεια καὶ ἡ Ἐνδησιμότης δὲν ὀφείλονται εἰς ἀτομικὰ ἐλαττώματα ἢ κοινωνιολογικὰ σφάλματα, εἶναι ἀναπόφευκτα ἀποτελέσματα γενικῶν Νόμων, κατὰ τῶν ὁποίων νὰ παραπονεθῇ τις θὰ ἦτο τόσον περιτὸν ὅσον κατὰ τοῦ Νόμου τῆς ἔλξεως.

Τὸ ὅτι ἡ ζωὴ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων, τείνει πρὸς τὰ ὅρια τοῦ ὑπάρχοντος χώρου δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει ἡ ἰδία τάσις εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Καὶ ἂν παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ τελειότερον ζῶον, ὅτι ὁ πίδακος εἶναι μακρινὸς συγγενῆς του, ὁ ὁποῖος ἐτελειοποίησε τὰς ἀκροβατικὰς του τάσεις, ὡς καὶ ἡ φάλαινα, ἡ ὁποία ἐστράφη πρὸ αἰῶνων πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος συγγενεῦει καὶ μὲ τὰ φυτὰ καὶ ὑπόκειται ἀκόμη εἰς τοὺς ἰδίους νόμους μὲ τὰ φυτὰ, τὰ ψάρια, τὰ πουλιὰ καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, ὑπάρχει μολαταῦτα ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λοιπῶν ζῴων, ὅτι εἶναι τὸ μόνον ζῶον τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιθυμίαι αὐξάνουν μόνις ἱκανοποιηθῶν, τὸ μόνον ζῶον τὸ ὁποῖον δὲν χορταίνει ποτέ. Αἱ ἀνάγκαι ἐκάστου ἄλλου ὄντος εἶναι ἐνιαῖαι καὶ περιορισμέναι. Τὸ βόδι τὸ σημερινὸν δὲν ἐπιθυμεῖ περισσότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον βόδι, τὸ ὁποῖον ἐβλήθη ὑπὸ τὸν ζυγόν. Ὁ γλᾶρος, πού ἀκολουθεῖ σήμερον τὰ ἀτμόπλοια τοῦ Ἀγγλικοῦ Καναλιοῦ, δὲν χρειάζεται καλυτέραν τροφήν ἀπὸ τοὺς γλᾶρους, πού παρακολουθοῦσαν τὰς τριήρεις τοῦ Καίσαρος, ὅταν ἐπρωτοπῆγαν εἰς τὰ βρετανικὰ παράλια. Ἀπὸ ὅ,τι παρέχει ἡ φύσις, ὅσον ἄφθονον καὶ ἂν εἶναι, ὅλα τὰ ζωντανὰ ἐκτός τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιήσουν, παρ' ὅσον τοὺς χρειάζεται διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν καθωρισμένας καὶ περιορισμένας ἀνάγκας. Ἡ μόνη χρῆσις πού δύνανται νὰ κάμουν ἀπὸ προσθέτους προμηθείας καὶ προσθέτους εὐκαιρίας εἶναι ὅτι πολλαπλασιάζονται.

Ἄξι ὅμως ὁ ἄνθρωπος. Μόνις ἔχει ἱκανοποίησιν τὰς ζωϊ-

κός του ανάγκας, αἱ ἀνάγκαι αὐξάνουν. Τροφήν χρειάζεται πρῶτον, σὰν τὰ ζῶα· προστασίαν ἔπειτα σὰν τὰ ζῶα, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν ὀρμέμφυτον δεικνύει τὴν δύναμίν του, σὰν τῶν ζῶων, ἀλλὰ ἐδῶ χωρίζει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ ζῶον: Τὸ ζῶον δὲν προχωρεῖ παραπέρα, ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος κάμνει τὸ πρῶτον βῆμα εἰς ἀτελείωτον πρόοδον, πρόοδον, εἰς ἣν τὸ ζῶον ποτὲ δὲν τείνει, πρόοδον ἀνωτέραν καὶ ἀπωτέραν τοῦ ζώου.

Ἄμα ἱκανοποιηθῆ ἡ ζήτησις ὡς πρὸς τὴν ποσότητα, ἐπιδιώκει τὴν ποιότητα. Αἱ πραγματικαὶ ἐπιθυμίαι, πού ἔχει κοινὰς μὲ τὰ ζῶα, ἐντείνονται, τελειοποιοῦνται, ἐξιδανικεύονται.

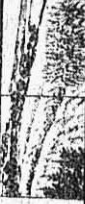

Δὲν πρόκειται πλέον περὶ πείνας, ἀλλὰ περὶ δίψας γνώσεων. Ἡ ἀπλῆ προστασία γίνεται οἰκία, τὸ ἀόριστον φυλετικὸν ὀρμέμφυτον μεταβάλλεται εἰς λεπτὰς ἐπιδράσεις καὶ ἡ πρωτογενὴς καὶ ἀπλῆ ζωὴ μεταβάλλεται εἰς ἄνθος λεπτῆς καλλονῆς. Ὅσον μεγαλώνει ἡ δύναμίς του νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἐπιθυμίας του, τόσον μεγαλώνουν καὶ αἱ ἐπιθυμίαι του. Ἐφόσον αἱ ἐπιθυμίαι εἶναι ταπειναὶ ὁ Λούκουλος δειπνᾷ μὲ τὸν Λούκουλον, 12 ἄρκοῦδες ψήνονται διαρκῶς στὴν σούβλαν διὰ νὰ ἔχη κρέας ἔτοιμον ὁ Ἀντώνιος στὸ σπίτι· πᾶσα ἡ φύσις λεηλατεῖται διὰ νὰ προσθέσῃ νέας χάριτας εἰς τὴν Κλεοπάτραν, μαρμάρινοι καὶ κρεμαστοὶ κῆποι καὶ πυράμιδες ἀμιλλῶνται μὲ τὰ φυσικὰ κάλλη τῶν ὀρέων. Ὅταν τελειοποιοῦνται αἱ ἐπιθυμίαι, ὅτι ἐκοιμᾶτο ἐν τῷ φυτῷ καὶ ἐνεργοῦσε ἐν τῷ ζῳῳ, ἐξυπνᾷ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γνώσεως ἀνοίγουν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ. Ἀψηφεῖ τοὺς καύσωνας τῆς ἐρήμου καὶ τοὺς πάγους τῶν πόλων, ὄχι διὰ τὴν τροφήν· ἀγρυπνεῖ τὰς νύκτας διὰ νὰ ἐξερευνήσῃ τοὺς κύκλους τῶν ἀστέρων. Ἐργάζεται καὶ ἐργάζεται διὰ νὰ χορτάσῃ πείναν, πού δὲν ἦσθάνθη ποτὲ τὸ ζῶον, νὰ θεραπεύσῃ δίψαν, πού δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὸ ζῶον.

Μεταξὺ τῶν πραγμάτων ζητεῖ τὸν Νόμον· θέλει νὰ μάθῃ πῶς ἐδημιουργήθη ὁ πλανήτης, πῶς ἐκρεμάσθησαν οἱ ἀστέρες, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὰς πρῶτας πηγὰς τῆς ζωῆς. Καὶ ἔπειτα, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνέπτυξε τὴν εὐγενεστέραν του

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΕΙΑΙ
ΤΗΣ ΕΚΠΙΣΤΕΥΣΕΤΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

1920

1930

		ΠΑΡΘΕΝΟΥΣ	6,200.000 ΚΑΤΟΙΚΟΙ
		ΤΥΚΝΟΤΗ ΚΑΤΑ 57 ΚΑΤΟΙΚΟΙ	50 ΚΑΤΟΙΚΟΙ
		ΚΑΜΠΕΤΟΥΜΕΝΗ ΕΚΤΑΞΙΣ 12.360 ΤΕΤΡ. ΧΜ.	17.800 ΤΕΤΡ. ΧΜ.
		3, 3 ΑΙΔΕΝΤΟΜ. ΑΡΑΧΙΝΩΝ	109 ΑΙΔΕΝΤΟΜ. ΑΡΑΧΙΝΩΝ
		ΚΑΜΠΕΤΟΥΜΕΝΗ ΕΚΤΑΞΙΣ ΜΕ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ 3.500 ΤΕΤΡ. ΧΜ.	5.400 ΤΕΤΡ. ΧΜ.
		800 ΤΕΤΡ. ΧΜ. ΚΑΜΠΕΤΟΥΜΕΝΗ ΕΚΤΑΞΙΣ ΜΕ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ	2.000 ΤΕΤΡ. ΧΜ.
		ΚΑΜΠΕΤΟΥΜΕΝΗ ΕΚΤΑΞΙΣ ΜΕ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ 4.300 ΤΕΤΡ. ΧΜ.	1.800 ΤΕΤΡ. ΧΜ.
		150 ΤΕΤΡ. ΧΜ. ΚΑΜΠΕΤΟΥΜΕΝΗ ΕΚΤΑΞΙΣ ΜΕ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ	600 ΤΕΤΡ. ΧΜ.

20 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.	ΕΣΟΔΙΑ ΚΑΙΝΟΥ	1:3			60 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.
	960 ΤΕΤΡ. ΞΥ.	ΑΠΕΛΘΟΥΣΙΑΙ	3:5		4.650 ΤΕΤΡ. ΞΥ.
167 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΑΙΤΡΩΝ	ΕΣΟΔΙΑ ΚΙΝΟΥ	3:5			307 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΑΙΤΡΩΝ
150 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.	ΕΣΟΔΙΑ ΠΑΝΙΩΝ	3:4			170 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.
45 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.	ΕΣΟΔΙΑ ΕΛΑΙΟΥ	1:2			400 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.
24 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.	ΕΣΟΔΙΑ ΞΑΛΙΩΝ	1:2			49 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΠ.
298.000 ΚΕΦΑΛΑΙ	ΒΟΕΣ	1:3			940.000 ΚΕΦΑΛΑΙ
5.500.000 ΚΕΦΑΛΑΙ	ΠΡΟΒΑΤΑ	1:2			7.000.000 ΚΕΦΑΛΑΙ
320 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΔΡΑΧΜΩΝ	ΑΪΔΕΟΙ ΕΞΟΡΟΙ	1:4			1.240 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΔΡΑΧΜΩΝ
400.000 ΤΟΝΝΩΝ	4 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΤΟΝΝΩΝ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1:3		3 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΤΟΝΝΩΝ
800.000 ΤΟΝΝΩΝ	ΕΞΑΓΩΓΗ	4:2			800.000 ΤΟΝΝΩΝ
ΕΓΓΕΙΟΣ ΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑ	ΕΚΚΑΤΑΒΛΕΨΜΕΝΗΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ	ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ.	10 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΥΣΩΝ ΑΙΣΩΝ ΤΟΥΤΚΙΣ
216 ΕΚΑΤΟΜΜ. ΧΡΥΣΩΝ ΑΙΣΩΝ ΤΟΥΤΚΙΣ					

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΚΑΤΑΝΟΜΗ

φύσιν, ἀνατέλλει ἡ ἀνωτέρα ἐπιθυμία, ὁ πόθος τῶν πόθων, ἡ ἐλπίς τῶν ἐλπίδων, ἡ ἐπιθυμία νὰ εἶναι αὐτός, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος συντελεῖ νὰ γίνῃ καλυτέρα καὶ τελειότερα ἡ ζωὴ, νὰ ἐκλείψῃ ἡ ἔνδεια καὶ ἡ ἁμαρτία, ἡ λύπη καὶ ἡ ἐντροπή. Ἐργάζεται δι' ἐκείνους, πού δὲν εἶδε ποτέ, δὲν δύναται νὰ ἰδῇ ποτέ. Διὰ μίαν δόξαν, διὰ μίαν δικαιοσύνην, πού δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον πολὺ ἀργότερον ἀπὸ τὴν ἡμέραν, πού ὁ τάφος ἐκλείσει ἐπάνω ἀπὸ τὸ φέρετρόν του.

Παρὰ τὰ περιπαίγματα τοῦ Κόσμου, πού κόπτουν βαθύτερα ἀπὸ τὰ μαχαίρια, οἰκοδομεῖ διὰ τὸ μέλλον, διασχίζει τὸ ἀκανθῶδες σύδδενδρον, ὅπου θὰ διέλθῃ ἡ εὐρεία ὁδὸς τῆς Ἀνθρωπότητος. Εἰς ἀνωτέρας καὶ μεγαλυτέρας σφαίρας ἀναβαίνει ἡ ἐπιθυμία καὶ τὸ «Φῶς ἐξ Ἀνατολῶν» θὰ τὸν ὀδηγῇ. Δόσατε περισσοτέραν τροφήν καὶ καλυτέρους ὅρους ζωῆς εἰς τὰ ζῶα καὶ θὰ πολλαπλασιασθοῦν εἰς τὸν ἄνθρωπον, θ' ἀναπτυχθῇ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον, ναί, ἀλλὰ εἶναι καὶ κἄτι ἄλλο. Εἶναι σὰν τὸ δένδρον τοῦ Παραδείσου, πού ἔχει τὰς ρίζας του εἰς τὸ ἔδαφος καὶ τὰ κλαδιά του εἰς τοὺς Οὐρανοὺς. Καὶ ὅμως ὅσον φθάνουν αἱ γνώσεις τῶν γεγονότων, δυνάμεθα νὰ ἀπορρίψωμεν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ αὔξησης τοῦ πληθυσμοῦ ἐπέξε ποτε εἰς τοιοῦτον σημεῖον τὴν παραγωγὴν, ὥστε νὰ προκαλῆ ἔνδειαν καὶ διαφθοράν ὅτι ἡ αὔξησης τοῦ πληθυσμοῦ ἐλάττωσέ ποτε ἀναλόγως τὴν σχετικὴν παραγωγὴν τῶν τροφίμων. Ἡ ἔνδεια καὶ ἡ διαφθορά, ἐφόσον προκαλοῦνται ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῶσι μὲ τὴν φιλαργυρίαν τῆς Φύσεως.

Δισχυρίζομαι ὅτι εἰς ἐκάστην περίστασιν τοῦ Πολιτισμοῦ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀνθρώπων δύναται νὰ συντηρηθῇ εὐκολώτερον διὰ κοινῆς ἐργασίας παρὰ μικρότερος ἀριθμὸς. Δισχυρίζομαι, ὅτι εἶναι ἡ ἀδικία τοῦ Κοινοῦ καὶ ὄχι ἡ φιλαργυρία τῆς Φύσεως, ἡ ὁποία εἶναι αἰτία τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἐνδείας, διὰ τὰς ὁποίας αἱ σημεριναὶ θεωρίαι κάμνουν ὑπεύθυνον τὴν αὔξησης τοῦ πληθυσμοῦ. Δισχυρίζομαι, ὅτι τὰ νέα στόματα, τὰ ὁποία φέρεται μεθ' ἑαυτῆς ἡ αὔξησης τοῦ πληθυσμοῦ, δὲν ἀπαιτοῦν δι' ἑαυτὰ περισό-

τερα τρόφιμα τῶν παλαιῶν, καθ' ὅσον αἱ χεῖρες, ἅς φέρουν μεθ' ἑαυτῶν δύνανται ἐν τῇ φυσικῇ τάξει τῶν πραγμάτων νὰ παράγουν περισσότερα. Διςχυρίζομαι, ὅτι ὁμοίως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ πληθυσμός, τόσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ εὐεξία, ἣν δύναται νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον ἄτομον, δικαία διανομὴ τῶν ἀγαθῶν. Διςχυρίζομαι, ὅτι ἐν δικαίᾳ καταστάσει ἡ φυσικὴ αὐξησης τοῦ Πληθυσμοῦ θὰ εἴη διαρκῶς νὰ κάμνῃ τὸ ἄτομον πλουσιώτερον καὶ ὄχι πτωχότερον. Διότι ἡ αὐξησης πληθυσμοῦ, καθ' ἑαυτὴν καὶ ἄνευ οἰασδῆποτε τεχνικῆς προόδου, ἐμπεριέχει αὐξησης τῆς πλουτοπαραγωγικῆς δυνάμεως τῆς Ἔργασίας.

Ἡ Ἔργασία 100 ἀνθρώπων, ὑφ' ὁμοίους ὄρους, θὰ παράγῃ πολὺν περισσότερο τοῦ ἑκατονταπλασίου τῆς Ἔργασίας ἑνὸς ἀνθρώπου, καὶ ἡ ἔργασία 1000 ἀνθρώπων πολὺν περισσότερο τοῦ δεκαπλασίου τῆς ἔργασίας 100 ἀνθρώπων, καὶ οὕτω δι' ἕκαστον πρόσθετον ζεύγος χειρῶν, ποὺ φέρει ὁ αὐξων πληθυσμός, ὑπάρχει ἀναλόγως μεγαλύτερα πρόσθεσις εἰς πλουτοπαραγωγικὴν δύνάμιν. Καὶ οὕτω μὲ τὴν αὐξησης τοῦ πληθυσμοῦ, δύναται νὰ ἐπεκταθῇ τις καὶ εἰς χειροτέρας συνθήκας Παραγωγῆς χωρὶς ὅμως νὰ μειωθῇ ἡ μέση παραγωγικότης καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ μειωθῇ κάτω τοῦ φυσικοῦ συμφέροντος ὁρίου.

Ἡ ἱκανότης νὰ παράγωμεν πλοῦτον, οἰουδῆποτε εἶδους, εἶναι ἱκανότης νὰ παράγωμεν μέσα συντηρήσεως καὶ ἡ κατανάλωσις πλοῦτου, οἰουδῆποτε εἶδους ἢ παραγωγικῆς ἱκανότητος, ἰσοδυναμεῖ μὲ κατανάλωσιν μέσων συντηρήσεως. Ἐχω π.χ. χρήματα στὴν τσέπην. Μὲ αὐτὰ ἠμπορῶ νὰ ἀγοράσω τροφήν ἢ τσιγάρα ἢ τιμαλφῆ ἢ εἰσιτήρια θεάτρου, καὶ ἀναλόγως μὲ τὸ πῶς ἐξοδεύω τὰ χρήματά μου, δίδω εἰς τὴν Ἔργασίαν τὴν κατεύθυνσιν διὰ τὴν παραγωγὴν τροφῆς, τιμαλφῶν ἢ θεατρικῶν παραστάσεων. Μία σειρά διαμάντια ἔχει τὴν ἰδίαν ἀξίαν μὲ διάφορα βερέλια ἀλευρί, δηλαδὴ χρειάζεται κατὰ μέσον ὄρον τόση ἔργασία διὰ τὴν παραγωγὴν ἑνὸς διαμαντιοῦ, ὅση διὰ τὴν παραγωγὴν ὠρισμένου ποσοῦ ἀλευριοῦ. Ἐὰν φορτώνω τὴν γυναῖκα

μου μὲ διαμάντια εἶναι ἐξάσκησις ἱκανότητος παραγωγῆς μέσων συντηρήσεως, σὰν νὰ θυσιάζω τόσην τροφήν εἰς σκοποῦς ματαιοδοξίας.

Ἄλλὰ δὲν χρειάζονται ἀφηρημένοι συλλογισμοί. Τὸ ζήτημα εἶναι πολὺ ἄπλοῦν. Ἡ πλουτοπαραγωγικὴ ἱκανότης μήπως ἐλαττοῦται μὲ τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ; Τὰ γεγονότα εἶναι τόσον φανερά, πὺν δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ τὰ προσέξωμεν. Εἶδαμεν στήν ἐποχὴν μας πολλὰς χώρας μὲ αὐξάνοντα πληθυσμόν. Μήπως δὲν ἠῤῥησαν καὶ ταχύτερον μάλιστα εἰς πλοῦτον; Μήπως δὲν εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἐνῶ ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτικῶν ἐδιπλασιάζετο ἀνὰ ἐκάστην 30ετίαν, ὁ πλοῦτος τῶν ἐδιπλασιάζετο εἰς πολὺ συντομωτέρας περιόδους;

Μήπως δὲν εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ὑπὸ ταὺς ἰδίους ὄρους ἦτοι μεταξὺ ὁμοίων λαῶν τοῦ ἰδίου βαθμοῦ πολιτισμοῦ ἢ πυκνότερον κατακημένη χώρα εἶναι καὶ ἡ πλουσιωτέρα; Μήπως αἱ πυκνότερον κατακημένα Ἐνατολικά (ἀμερικανικά) Πολιτεῖαι δὲν εἶναι πλουσιώτεροι τῶν ἀραιότερον κατακημένων Δυτικῶν καὶ Μεσημβρινῶν;

Ποῦ θὰ εὗρωμεν εἰς μεγαλυτέραν ἀναλογίαν ἐκείνους, πού, χωρὶς νὰ παράγουν οἱ ἴδιοι, συντηροῦνται ἀπὸ τὴν γενικὴν πλουτοπαραγωγὴν τῶν ἄλλων, δηλ. ἐσοδηματιῶν, πλουσίων, τεμπέληδων, ληστῶν, ἀστυνόμων, δικηγόρων, ὑπηρετῶν, συγγραφέων κτλ.; Μήπως δὲν εἶναι μᾶλλον ἐκεῖ, ὅπου ὁ πληθυσμὸς εἶναι πυκνὸς παρὰ ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἀραιός; Πόθεν προέρχεται περισσότερον περισσεῦον κεφάλαιον διὰ νέας ἐπικερδεῖς τοποθετήσεις; Μήπως δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ πυκνὰ κατακημένα μέρη πρὸς τὰ ἀραιά; Αὐτὸ ἀποδεικνύει ἀναντιρρήτως ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι μεγαλύτερος, ὅπου ὁ πληθυσμὸς εἶναι πυκνός, καὶ ὅτι ἡ πλουτοπαραγωγὴ πὺν ἀναλογεῖ εἰς ὠρισμένην ἐργασίαν, εἶναι μεγαλυτέρα, ὅπου ὁ πληθυσμὸς αὐξάνει. Αὐτὰ τὰ γεγονότα εἶναι φανερά, ὅπου καὶ νὰ στρέψωμεν τὰ βλέμματά μας. Εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον πολιτισμοῦ, εἰς τὸν ἴδιον βαθμόν τῶν παραγωγικῶν τεχνῶν, κυβερνήσεως κτλ. αἱ πολυπληθέστεραι χῶραι εἶναι αἱ πλουσιώτεραι.

Ἐποιαδήποτε εἶναι ἡ διατάραξις, εἶναι φῶς φανερόν ὅτι ἡ βιομηχανικὴ παραλυσία, ἡ ἔμπορικὴ κρίσις, ποῦ μαστίζει σήμερον τὸν πολιτισμένον κόσμον, δὲν προέρχονται ἀπὸ ἔλλειψιν πλουτοπαραγωγικότητος¹.

Ὁ παρατιθέμενος εἰς σελ. 440-441 πίναξ δεικνύει τὴν σημαντικὴν αὔξησιν παραγωγικότητος ἣν ἔφερον εἰς τὴν ἔλευθέραν Ἑλλάδα (μὲ τὰ $4\frac{1}{2}$, ἑκατομμ. πληθυσμοῦ) ἢ ἄφιξις δύο ἑκατομμ. προσφύγων ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης.

Ἀσχέτως πρὸς τὰς τραγικὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγένετο αὕτη, ἡ αὔξησις πληθυσμοῦ κατὰ 40 % ἐπέφερον αὔξησιν καλλιεργουμένης ἐκτάσεως σίτων καὶ ἀραβοσίτων κατὰ 50 %, ἀμπέλων κατὰ 67 %, διπλασιασμόν τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐλαιῶν καὶ τοῦ ἐλαίου, τῶν προβάτων καὶ τῆς ἐν γένει ἑλληνικῆς ἐξαγωγῆς, τριπλασιασμόν τῆς ἀποδόσεως τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ἐν γένει εἰσαγωγῆς. Πρὸ τοιούτων ἀριθμῶν ἀπορεῖ τις, πῶς ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποῦ ὁμιλοῦν περὶ ἀνάγκης ἀραιοποιήσεως πληθυσμοῦ καὶ μεταναστεύσεως; Καὶ συγχρόνως βλέπομεν τὴν ἑγγεῖαν ἀξίαν τῶν κτημάτων, ἅτινα ἐγκατέλιπον τὰ 2.000,000 Ἑλλήνων προσφύγων καὶ κατέλαβον οἱ ἕξ Ἑλλάδος παλινοστήσαντες 350.000 Μωαμεθανοί, νὰ πέσῃ ἀπὸ 220 ἑκατομμύρια τουρκικῶν χρυσῶν λιρῶν εἰς 10!²

¹ Ὁ Ἑρρίκος Τζώρτζ ὁμιλεῖ διὰ τὸ 1879, μήπως σήμερον τὸ 1933 ἤλλαξαν τὰ πράγματα;

² Ὁ διαθέσιμος χῶρος μὲ ἀναγκάζει νὰ ἀναβάλω διὰ τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ 1935 τὰ τελικὰ συμπεράσματα καὶ τὰς λαμπρὰς προτάσεις τοῦ Ἑρρίκου Τζώρτζ, ἵνα ἀποσοβῆθῃ ἡ ἀπειλὴ τῆς Πενίας καὶ παρὰ ταῦτα νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ Πρόοδος· ἀλλὰ ἐὰν δὲν προσέθετα τουλάχιστον ἐν σιενῇ περιλήψει τὰς προτάσεις του πρὸς πραγματικὴν λύσιν τῶν ζωτικωτέρων προβλημάτων τῆς Ἀνθρωπότητος, ἡ ἐφρευτικὴ συμβολὴ μου δὲν θὰ ἦτο παρὰ ἐν ἀπὸ τὰ συνηθισμένα «οἰκονομολογικὰ μοιρολόγια» ὅπως τὰ διαβάζομεν καθημερινῶς εἰς ὅλα τὰ δημοσιεύματα καὶ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ Κόσμου.

*
* *

Οι νόμοι τῆς διανομῆς.

(Ἐκ τοῦ «Πρόσδος καὶ Πενία»)

Ἔστι ὅτι συγχρόνως μὲ τὴν ὑλικὴν πρόσδοον οἱ Μισθοὶ ἀργοῦν νὰ αὐξάνουν ἢ μᾶλλον τείνουν πρὸς ἐλάττωσιν, δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τῆς θεωρίας ὅτι ἡ αὐξήσις τῶν ἐργατῶν τείνει νὰ διανέμη εἰς μικρότερα μερίδια τὸ κεφάλαιον, ἕκ τοῦ ὁποίου πληρώνονται οἱ Μισθοί. Διότι, ὅπως εἶδαμεν, οἱ Μισθοὶ δὲν προέρχονται ἕκ τοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ παράγονται ἕκ τῆς ἐργασίας.

Ἔδαφος, Ἔργασία καὶ Κεφάλαιον εἶναι τὰ τρία στοιχεῖα τῆς παραγωγῆς. Εἰς ἀποξημιώσεις διὰ τοὺς τρεῖς παράγοντας διανέμεται ὅλον τὸ προϊόν. Ἐκεῖνο τὸ μέρος πὸν πηγαίνει εἰς τὸν γαιοκτήμονα ὡς πληρωμὴ διὰ τὴν χρῆσιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, εἶναι ἡ Ἔγγειος Πρόσδος.

Πρέπει νὰ ὑπάρχη Ἔδαφος, πρὶν δυνηθῆναι νὰ δοθῇ Ἔργασία καὶ ἡ Ἔργασία πρέπει νὰ γίνῃ πρὶν δυνηθῆναι νὰ δημιουργηθῇ Κεφάλαιον. Τὸ ἔδαφος εἶναι λοιπὸν ἡ προϋπόθεσις, τὸ πεδῖον, ἢ ἡ ὕλη πρὸς Ἔργασίαν.

Ἡ Ἔγγειος Πρόσδος εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς ἀποδόσεως Ἔργασίας καὶ Κεφαλαίου χρησιμοποιουμένων πρὸς καλλιέργειαν καλυτέρου ἢ χειροτέρου ἔδαφους. Οὕτω, ἐνῶ ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας οὔτε οἱ Μισθοὶ οὔτε οἱ Τόκοι ἀνέρχονται, ὅταν προχωρῇ ἡ Πρόσδος, ἡ ἀναπόφευκτος συνέπεια καὶ ἀπόδειξις τῆς ὀλικῆς Προόδου εἶναι ἡ αὐξήσις τῆς Ἔγγειου Ἀξίας, ἣτις μόνη ἀπολαύει τοιοῦτοτρόπως τῆς Προόδου.

Διὰ τοῦτο δέον οἱ Νόμοι νὰ μὴ ἐπιβαρύνουν ἔτι περισσότερο τοὺς μισθοῦς, ἀλλὰ μόνον καὶ ἀποκλειστικῶς τὴν Ἔγγειον Πρόσδοον.

Δεδομένου ὅτι ἡ Φορολογία ἐπὶ τῆς Ἔγγειου Ἀξίας θὰ αὐξήσῃ μόλις καταργήσωμεν ἄλλους φόρους, ἡ πρακτικὴ διατύπωσις τῆς προτάσεως τοῦ Ἑρρίκου Τζώρτζ εἶναι:

Κατάργησις πάσης φορολογίας ἐκτὸς τῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς Ἑγγείου Ἀξίας.

Ὁ Μιραμπὸ ὠνόμασε τὴν πρότασιν τοῦ Κεσοῦ, γὰ ἀντικαταστήσῃ πάντας τοὺς λοιποὺς φόρους διὰ τοῦ «Μοναδικοῦ Φόρου» ἐπὶ τῆς Ἑγγείου Ἀξίας, ἐφεύρεσιν ἰσοδυναμοῦσαν εἰς χρησιμότητα μὲ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν γραμμάτων ἢ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς ἀνταλλαγῆς διὰ τοῦ νομίσματος.

Ἐν Βιέννῃ, τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς 1933.

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣ. ΓΙΑΝΝΗΛΙΑΣ

